

Sygn. akt I C 2298/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Wioletta Sychniak

Protokolant: stażysta Aleksandra Sikora

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B.

przeciwko M. S.

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz pozwanej M. S. kwotę 3617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2298/20

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym 14 stycznia 2020 roku (...) S.A. w B. wniosła o zasądzenie od M. S. kwoty 19 160,47 złotych z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od 28 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że Pozwana w dniu 17 maja 2019 roku podpisała weksel, w którym zobowiązała się do zapłaty w dniu 27 grudnia 2019 roku kwoty w nim wskazanej, to jest 19 160,47 złotych. Pismem z 26 listopada 2019 roku Powódka wezwała Pozwaną do wykupu weksla, jednakże do dnia wniesienia pozwu nie otrzymała żadnej wpłaty.

W piśmie przygotowawczym, złożonym na skutek wezwania Powódki m.in. do przedstawienia istotnych postanowień umowy podstawowej, przedstawienia okoliczności uzasadniających wypełnienie weksla i szczegółowego wyjaśnienia sposobu ustalenia sumy wekslowej, Spółka podtrzymała stanowisko w sprawie. Podkreśliła, że dochodzi roszczenia na podstawie podpisanego przez Pozwaną weksla, który dołączyła do pozwu w oryginale. Argumentowała, że nie miała obowiązku wykazywać w pozwie stosunku podstawowego, ani załączać umowy, ani deklaracji wekslowej. Niemniej jednak zaprzeczyła, aby umowa z Pozwaną zawierała klauzule niedozwolone lub sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Koszty zawarte w umowie pożyczki nie przekraczają limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu, określonych w ustawie o kredycie konsumenckim. Koszty te nie są dochodem, a jedynie przychodem Powódki. Na ich wysokość wpływają koszty stałe, takie jak opodatkowanie podatkiem CIT, który został zapłacony od

kwoty 11 880 zł, wynagrodzenie pośrednika/doradcy finansowego (w tym przypadku była to kwota 1044 zł) oraz koszt pozyskania kapitału pożyczek.

/pozew k. 4, pismo przygotowawcze k. 22-25/

W dniu 10 września 2020 roku Referendarz sądowy w tutejszym Sądzie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił powództwo w całości. ***/nakaz zapłaty k. 49/***

28 października 2020 roku M. S. złożyła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty. Zaskarżyła nakaz w całości i wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu sprzeciwu Pozwana podniosła szereg zarzutów:

- przedwczesności powództwa z uwagi na wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją wekslową i niepowstanie zobowiązania wekslowego,
- nieuwodnienia roszczenia co do wysokości,
- zastosowania przez Powódkę niedozwolonych klauzul umownych, przewidujących po stronie konsumenta obowiązek uiszczenia kosztów rażąco zawyżonych i nieekwiwalentnych w stosunku do oferowanych w zamian świadczeń, sprzecznych z dobrymi obyczajami;
- wygaśnięcie zobowiązania w znacznej części;
- nienależnego żądania zasądzenia pełnej kwoty pozaodsetkowych kosztów pożyczki zamiast proporcjonalnego uzależnienia ich od okresu, przez jaki umowa rzeczywiście obowiązywała. ***/sprzeciw k. 53-57/***

Strona powodowa nie odniosła się do zarzutów Pozwanej.

/zarządzenie k. 69, dowód doręczenia k. 71/

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

16 maja 2019 roku M. S. zawarła z (...) S.A. w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Zgodnie z umową pożyczkodawca zobowiązał się wypłacić Pozwanej kwotę 9000 zł na wskazany przez nią numer rachunku bankowego.

Całkowita kwota do zapłaty wynosiła 20 880 zł i składały się na nią:

- całkowita kwota pożyczki 9000 zł,
- opłata przygotowawcza 129 zł,
- wynagrodzenie prowizyjne 7771 zł,
- wynagrodzenie z tytułu przyznania "Twojego Pakietu" 1100 zł,
- odsetki umowne.

Pożyczka była oprocentowana według stałej stopy oprocentowania w wysokości 9,84 % w skali roku (pkt 1.2.-1.4 umowy).

Całkowity koszt pożyczki wynosił 11 880 zł. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO) wynosiła 90,02 % (pkt 1.5 umowy).

Splata została rozłożona na 36 równych rat miesięcznych. Miesięczna rata wynosiła 580 zł. Pozwana zobowiązała się zwrócić całkowitą kwotę do zapłaty w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat, stanowiącym integralną część umowy. Dokonywane spłaty miały być zaliczane w pierwszej kolejności na raty najwcześniej zaległe, a następnie raty bieżące, a w dalszej kolejności inne zobowiązania powstałe z tytułu lub w związku z umową pożyczki (pkt 2.5 umowy).

Zgodnie z umową, pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczyło 30 dni, po uprzednim wezwaniu na piśmie pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca zobowiązany był do zachowania 30 dniowego okresu wypowiedzenia warunków umowy (pkt 8.1. umowy).

Zabezpieczeniem spłaty kwoty zobowiązania z tytułu zawartej umowy był weksel własny in blanco nie na zlecenie wraz z deklaracją wekslową (pkt 3.1. umowy). Pożyczkodawca miał prawo wypełnić weksel in blanco na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania (pkt 8.2. umowy).

Umowa przewidywała dodatkowo płatną usługę "Twój Pakiet", który umożliwiał w całym okresie kredytowania a) jednorazowe, bezpłatne odroczenie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo b) bezpłatne obniżenie o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat. Odroczone lub obniżone raty miały zostać spłacone w dodatkowym okresie kredytowania (pkt 15 umowy).

/wniosek o udzielenie pożyczki k. 30-32,

umowa pożyczki k. 33-36, harmonogram spłat k. 37/

Deklaracja wekslowa upoważniała pożyczkodawcę do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy wynikającemu z umowy pożyczki, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Deklaracja wekslowa została podpisana przez M. S.. ***/deklaracja wekslowa k. 7/***

Pozwana dokonała spłaty trzech wpłat po 580 złotych odpowiednio w dniach: 30 maja 2019 r., 3 lipca 2019 r. i 31.07.2019 r. Łącznie na poczet spłaty zobowiązania wpłaciła 1740 zł.

/bezsporne, karta klienta k. 26, potwierdzenia przelewów k. 61-63/

Pismem datowanym na dzień 28 października 2019 roku Powódka wezwała M. S. do zapłaty zaległych 2 rat pożyczki wymagalnych w dniu 26 września 2019 roku i 26 października 2019 roku w łącznej wysokości 1160 złotych w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego pisma. ***/ostateczne wezwanie do zapłaty k. 38/***

Pismem datowanym na dzień 26 listopada 2019 roku Powódka wypowiedziała umowę pożyczki oraz wezwała Pozwaną do wykupu wypełnionego weksla in blanco w ciągu 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

/wypowiedzenie k. 6 i 43/

Powódka uzupełniła weksel podpisany przez Pozwaną na kwotę 19 160,47 złotych i datą płatności 27 grudnia 2019 roku. ***/kopia weksla k. 5/***

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powódka w sprawie niniejszej dochodzi wierzytelności z weksla in blanco o charakterze gwarancyjnym, wystawionego przez M. S. na zabezpieczenie zwrotu pożyczki zaciągniętej w maju 2019 roku. Nie ulega wątpliwości, że Pozwana zaciągnęła pożyczkę jako konsumentka. Potwierdza to umowa, przedstawiona przez stronę powodową.

W aktualnym stanie prawnym, istniejącym na datę orzekania, nie ma wątpliwości, że dochodzenie roszczenia z weksla przeciwko konsumentowi nie zwalania powoda z obowiązku przedstawienia umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem. Przepis art. 485 § 2 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym od 24 września 2021 roku stanowi bowiem, że sąd wydaje nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksla lub czeku należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości. Jeżeli dłużnikiem jest konsument, niezbędne jest przedstawienie wraz z pozwem umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem, wraz z deklaracją wekslową i załącznikami. W treści pozwu skierowanego przeciwko osobie fizycznej zamieszcza się oświadczenie o tym, czy roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem.

W dacie wniesienia pozwu w niniejszej sprawie na powodzie nie ciążył obowiązek przedstawienia wraz z pozwem umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem. Jednak już wówczas sąd był zobowiązany zbadać, czy weksel stanowi zabezpieczenie umowy konsumenckiej. W przypadku gdy stroną okazał się konsument, sąd zobowiązany był stosować przepisy Kodeksu postępowania cywilnego oraz z urzędu przepisy mające na celu ochronę praw konsumenta. Jakkolwiek z przepisów krajowych to wprost nie wynikało, to wymagało tego prawidłowe stosowanie przepisów dyrektywy 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i Rady 2008/48/WE z 23.04.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki. Kierunek orzecznictwa został wytyczony przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 28.11.2018 r., C-632/17 ((...) ((...)) Bank (...) S.A. w W. przeciwko J. M.), w którym orzekł, że „Art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz art. 10 dyrektywy (...) w sprawie umów o kredyt konsumencki należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwiają się one przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych jako elemencie świadczącym o istnieniu wierzytelności wynikającej z umowy kredytu konsumenckiego, w wypadku gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy oraz do sprawdzenia, czy zawarto w niej informacje, o których mowa w tym art. 10, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw przysługujących konsumentowi na mocy tych dyrektyw”.

Stwierdzenie, że Pozwana zawarła umowę pożyczki z 16 maja 2019 roku jako konsument, ukierunkowało postępowanie dowodowe. Sąd w pierwszej kolejności zbadał przedmiotową umowę pod kątem zarzutu, postawionego przez Pozwaną, zawarcia w niej niedozwolonych klauzul umownych.

Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.). Podstawowe cechy umowy pożyczki zostały wskazane w art. 720 § 1 k.c., który stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności także umowę pożyczki.

Wobec zarzutów stawianych przez Pozwaną dotyczących nieważności określonych postanowień zawartej umowy, Sąd musiał zbadać, czy postanowienia te są zgodne z prawem (zwłaszcza z przepisami o odsetkach maksymalnych i maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu oraz o niedozwolonych klauzulach umownych – art. 385¹ k.c.) bądź też czy nie naruszają zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Zgodnie z postanowieniami umowy M. S. miała dokonać w 36 ratach spłaty kwoty 20 880 zł, na którą składały się suma udzielonej pożyczki (9000 zł), opłata przygotowawcza (129 zł), wynagrodzenie prowizyjne (7771 zł), wynagrodzenie z tytułu przyznania "Twojego Pakietu" (1100 zł) oraz odsetki umowne.

Nie budzi wątpliwości, że pożyczkobiorca jest zobowiązany zwrócić pożyczkodawcy kwotę pożyczki wraz z odsetkami, które stanowią wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału. Zgodnie z art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Umowa stron przewidywała, że pożyczka w niniejszej sprawie jest oprocentowana według stałej stopy oprocentowania w wysokości 9,84 % w skali roku. Zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych, które są równe wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktów procentowych. W dniu zawarcia umowy pożyczki wysokość odsetek maksymalnych (kapitałowych) wynosiła 10 %, zatem umowne odsetki przewidziane przez strony w umowie były określone w prawidłowej wysokości.

Nie budzi również wątpliwości Sądu dopuszczalność pobrania opłaty przygotowawczej w wysokości 129 złotych. Jej wysokość w stosunku do udzielonej pożyczki nie jest nadmierna, a po stronie Powódki mogły powstać koszty związane z przygotowaniem umowy, które ta opłata ma rekompensować.

Istotne zastrzeżenia, wymagające ingerencji w treść łączącego strony stosunku prawnego, wywołują natomiast: przewidziana w umowie wysokość prowizji za udzielenie pożyczki (7771 zł) oraz wynagrodzenie z tytułu przyznania "Twojego Pakietu" (1100 zł).

Sąd uznał powyższe postanowienia umowne za nieważne w świetle art. 58 § 1 k.c., a zatem nie wiążące strony. Naliczone i dochodzone przez stronę powodową żądania finansowe w postaci prowizyjnego wynagrodzenia umownego jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy - pozwanego) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, albowiem określone przez stronę powodową koszty nie mają jakiegokolwiek uzasadnienia i powiązana ekonomicznego z poniesionymi rzeczywiście wydatkami. Podkreślenia wymaga, iż przepis art. 385¹ § 1 k.c. chroni konsumenta jako słabszego uczestnika obrotu w relacjach z przedsiębiorcą - profesjonalistą w danej dziedzinie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 204/13, opubl. baza prawna LEX nr 146608). W kontekście tak pojmowanych przesłanek oceny analizowanych postanowień umowy, nie można było nie dostrzec braku równowagi kontraktowej stron, skoro podmiot występujący jako pożyczkodawca, a jednocześnie przedsiębiorca, narzucił podmiotowi oznaczonemu jako pożyczkobiorca, a jednocześnie konsumentowi wszystkie warunki umowy, w tym także i te dotyczące kosztów udzielenia pożyczki oraz własnego wynagrodzenia. Z tym wszystkim łączy się również stan nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stron, wynikających z umowy, oczywiście na niekorzyść pozwanego, jeżeli wziąć pod uwagę to, do czego miał być zobowiązany w zamian za udzielenie mu pożyczki. Trudno mówić tu o ekwiwalentności świadczeń, albowiem dodatkowe opłaty zdecydowanie poza te granice wykraczają.

Podkreślenia wymaga fakt iż art. 36a z ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie zapewnia dowolności w kształtowaniu wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu aż do wysokości opłat maksymalnych. Ustawodawca restrykcyjnie ograniczył swobodę ustalania kosztów obciążających konsumenta wprowadzając opisane wzorem do wyliczenia pojęcie "maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu/pożyczki". W przypadku pożyczki w kwocie 9000 zł udzielonej na okres 36 miesięcy (1080 dni), pozaodsetkowe koszty kredytu wynosić mogły maksymalnie 9000 zł, a więc prowizja przewidziana w umowie stron nie przekraczała tej kwoty. Ustawodawca nie wskazał przesłanek, które mają wpływać na wysokość pozaodsetkowych kosztów. Jednakże koszty maksymalne, to nie są koszty standardowe, naliczane niejako automatycznie. Wysokość naliczanej prowizji musi się mieścić w granicach ustawowych i być uzasadniona okolicznościami konkretnego przypadku.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1083 t.j.) pożyczkodawca ma prawo do pobierania od pożyczkobiorcy opłat za czynności administracyjne, jednakże Sąd

stoi na stanowisku, że opłaty takie winny być ustalone na rozsądnym poziomie i nie mogą godzić w interesy konsumenta. Poszczególne czynności obsługowe o charakterze administracyjno - zarządzającym muszą być wycenione realnie, w oparciu o rzeczywiście ponoszone koszty. Warunek taki w realiach niniejszej sprawy w zakresie prowizji i wynagrodzenia za "Twój Pakiet" nie został spełniony (por. wyrok SA w Warszawie z 23 kwietnia 2013 r. VI ACa 1526/12, opubl. baza prawna LEX Nr 1331152). Jedynie opłata przygotowawcza (129 zł) została ustalona na poziomie, który może być usprawiedliwiony nakładem pracy i kosztami materiałowymi związanymi z zawarciem umowy. Kwota ta jest adekwatna do prostych czynności związanych z przygotowaniem i udzieleniem pożyczki przy korzystaniu z gotowego formularza.

W niniejszej sprawie Powódka podjęła próbę uzasadnienia wysokości naliczonej prowizji w umowie z Pozwaną. Próba ta jednak nie powiodła się z uwagi na nieudowodnienie okoliczności, na które strona powodowa powoływała się w piśmie przygotowawczym złożonym 14 lipca 2020 roku. Według Powódki, na wysokość kosztów związanych z umową, wpływ miała prowizja zapłacona pośrednikowi/doradcy finansowemu (1044 zł). Po pierwsze, z umowy nie wynika, by została ona zawarta za pośrednictwem doradcy finansowego lub pośrednika. W części A umowy wskazano jej strony. Pożyczkodawcą jest (...) S.A. w B. reprezentowana przez „A. O. – pełnomocnika(przedstawiciela/pośrednika kredytowego (...) S.A.” Z przytoczonego zapisu umowy nie wynika kim rzeczywiście był A. O.. Poza jego podpisem, zawierającym imię i nazwisko, w umowie nie ma żadnej jego pieczętki, ani adresu pośrednika kredytowego. Powódka powoływała się na fakt zapłacenia prowizji pośrednikowi, ale dowodu wypłaty nie złożyła. Dołączony do pisma przygotowawczego wzór Załącznika nr 1 do umowy pośrednictwa/umowy zlecenia nie jest żadnym dowodem, ani na fakt zawarcia umowy z Pozwaną przez pośrednika, ani tym bardziej na poniesienie kosztów z tym związanych.

O kosztach pozyskania kapitału mowa w piśmie w 4 zdaniach (1 akapit). Jest to ogólnik, którego strona powodowa nawet nie próbowała udowodnić.

Nie jest dla Sądu argumentem przekonującym o konieczności stosowania pozaodsetkowych kosztów w ich maksymalnej wysokości, konieczność zapłaty podatku CIT. Dość w tym miejscu wskazać, że sama strona powodowa wskazała, że ten podatek opłaciła od kosztów naliczonych w umowie. A zatem kolejność jest taka: najpierw Powódka określa pozaodsetkowe koszty umowy pożyczki, a w dalszej kolejności od ustalonej kwoty odprowadza podatek. Zatem to nie wysokość podatku determinuje wysokość pozaodsetkowe koszty umowy pożyczki, lecz wysokość omawianych kosztów ma wpływ na wysokość podatku. Gdyby koszty były niższe, to od niższej kwoty Powódka zapłaciłaby podatek.

Podsumowując: w ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie pożyczkodawca nadmiernie zawyżył prowizję, traktując ją jako dodatkowe źródło zarobkowania. Tym samym postanowienia umowy dotyczące prowizji z tytułu udzielenia pożyczki pozostają w sprzeczności również z art. 359 § 2¹ i § 2² k.c., określających wysokość odsetek maksymalnych (dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie). Przygotowana umowa pożyczki przepis ten narusza, bowiem prowizja stanowi w istocie dodatkowy koszt pożyczki, oprócz określonych w umowie odsetek umownych, co sprawia, że w tej części umowa pozostaje w sprzeczności z prawem i zasadami współzycia społecznego (art. 58 k.c.). Należy wskazać, że przede wszystkim to same odsetki powinny stanowić wynagrodzenie za korzystanie z cudzych pieniędzy w przypadku umowy pożyczki zawartej z osobami fizycznymi. Choć nie ma ku temu normatywnych przeszkód, to jednak postanowienia umowne, wprowadzające wynagrodzenie za udzielenie pożyczki nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych. Samo zwykłe zestawienie kwoty pożyczki i prowizji pozwala na konstatację, że w istocie mamy do czynienia z niedozwoloną próbą ominięcia przepisów o odsetkach maksymalnych.

Analogiczne uwagi należało odnieść do usługi "Twój Pakiet". Pozwana wprawdzie nie udowodniła, że możliwość skorzystania z tej usługi nie była fakultatywna i pożyczka nie zostałaby udzielona bez wykupienia tej opcji. Jednak cena za powyższą usługę pozostaje w rażącej dysproporcji do korzyści, które otrzymywał konsument. Usługa umożliwiała bowiem w całym okresie kredytowania: a) jednorazowe, bezpłatne odroczenie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo b) bezpłatne obniżenie o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat. Odroczone lub obniżone raty musiały jednak zostać spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. Niekorzystne dla konsumenta warunki tej usługi wyraźnie widać, jeśli zestawimy wysokość wynagrodzenia za nią z maksymalnymi odsetkami za opóźnienie, które byłyby

zobowiązany ponieść pożyczkobiorca w przypadku niezapłacenia raty w terminie. Odsetki te we wrześniu 2019 roku wynosiły 14% i w okresie kolejnych 12 miesięcy były stopniowo obniżane do 11,2 %. W przedmiotowej sprawie w przypadku zaległości w wysokości dwóch rat (2x580 zł), konsument poniósłby dodatkowy koszt w kwocie 148,20 zł rocznie, podczas gdy wykupienie usługi polegającej na możliwości bezpłatnego odroczenia płatności dwóch rat kosztowało 1100 zł.

Zgodnie z art. 358¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (art. 358¹ § 2 k.c.). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Kwota, którą Pozwana była zobowiązana zwrócić obejmującą kwotę pożyczki i odsetki kapitałowe, będące wynagrodzeniem za korzystanie z pieniędzy pożyczkodawcy, stanowią niewątpliwie świadczenia główne, a więc takie, które jest zasadniczym przedmiotem zobowiązania i wyznacza jego cel. Świadczenie to zostało przy tym określone w sposób niebudzący wątpliwości dla rozsądnego konsumenta zawierającego umowę. Prowizja natomiast co do zasady powinna obejmować koszt udzielenia pożyczki, z kolei płatna usługa dodatkowa przyznawać konsumentowi określone uprawnienia w zamian za wynagrodzenie. Świadczenia te z natury swojej nie powinny stanowić świadczenia głównego, jednakże na skutek praktyki Powoda, który zawyżając koszty prowizji i dodatkowych usług usiłuje obejść przepisy o odsetkach maksymalnych, zaczęły one pełnić rolę niemal taką samą jak odsetki kapitałowe. Jednakże, nawet gdyby potraktować powyższe postanowienia jako określających główne świadczenia stron, to ich nieważność wynikałaby z ich sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

W przypadku stwierdzenia nieważności niektórych postanowień umownych zostają one wyeliminowane z umowy, a strony są związane nią w pozostałym zakresie. Rolą Sądu nie jest samodzielne niwelowanie nierówności stron do poziomu warunków uczciwych poprzez miarkowanie wynagrodzenia prowizyjnego i związanego z dodatkowymi usługami do wysokości akceptowalnej z punktu widzenia dobrych obyczajów. Przyjmuje się, że w świetle art. 385⁽¹⁾ § 1 i 2 k.c. ingerencja sądu w treść stosunku umownego łączącego strony ma charakter negatywny i powinna uwzględniać fakt, że art. 385 § 2 k.c. wyklucza odwołanie się do art. 56 k.c. jako instrumentu uzupełnienia treści stosunku umownego. Taka interpretacja powyższych przepisów ma oparcie w orzecznictwie TSUE, który wielokrotnie wskazywał, że do sądu krajowego należy wyłącznie i jedynie wykluczenie stosowania nieuczciwego warunku umownego, tak aby nie mógł on wywoływać wiążącego skutku wobec konsumenta, przy czym sąd ów nie jest uprawniony do zmiany treści tego warunku (wyrok z dnia 14 czerwca 2012 r., Banco Español de Crédito, C 618/10).

W związku z powyższym Pozwanej nie wiążą postanowienia umowne, dotyczące obowiązku zwrotu pożyczkodawcy prowizji i wynagrodzenia za usługę (...), obowiązana jest jednak do zwrotu kwoty udzielonej pożyczki z odsetkami umownymi (z tym jednakże zastrzeżeniem, że odsetki te nie mogą być wyższe niż maksymalne), na warunkach określonych w umowie pożyczki, to jest w 36 ratach miesięcznych (pierwsza rata płatna dnia 26 czerwca 2019 r., ostatnia płatna 26 maja 2022 roku).

W realiach niniejszej sprawy, po pominięciu postanowienia umownego o prowizji i wynagrodzeniu za usługę "Twój Pakiet", kwota miesięcznej raty obejmująca zwrot kapitału, kwotę odsetek i opłatę przygotowawczą wynosić powinna 293,88 zł, przy czym począwszy od 18 marca 2020 roku powinna ulegać stopniowemu obniżeniu w związku ze zmianami w wysokości odsetek maksymalnych.

Powyższe prowadzi do wniosku, że na dzień sporządzenia pisma stanowiącego wypowiedzenie umowy pożyczki, tj. 26 listopada 2019 roku, Pozwana powinna spłacić 6 rat pożyczki w łącznej kwocie 1763,28 złotych. Pozwana wpłaciła kwotę 1740 złotych, co stanowiło 5,92 rat. Tym samym, ani w dacie wezwania ostatecznego do zapłaty, ani w dacie sporządzenia wypowiedzenia umowy, nie zostały spełnione warunki do jej wypowiedzenia. Tym samym oświadczenie z 26 listopada 2019 r. o wypowiedzeniu przedmiotowej umowy nie mogło wywołać skutków prawnych. Zatem umowa pożyczki z dnia 16 maja 2019 roku w dalszym ciągu obowiązuje.

W konsekwencji stwierdzić należy, że weksel, przedłożony w sprawie, został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. W chwili jego wypełnienia, tj. 26 listopada 2019 roku, Pozwana nie pozostawała w opóźnieniu w spłacie pełnej raty powyżej 30 dni (przy uwzględnieniu ich wysokości po 293,88 zł, a więc po odrzuceniu kwoty prowizji i wynagrodzenia za usługę (...), wynikających z niedozwolonych klauzul umownych). Co więcej, deklarację wekslową należy uznać za nieważną w zakresie, w jakim upoważnia Powoda do wypełnienia weksla na „sumę odpowiadającą zadłużeniu wobec pożyczkodawcy”. Strona umowy nie może zapewnić sobie za pomocą wypełnienia weksla in blanco możliwości domagania się kwoty, która na gruncie stosunku podstawowego nie jest jeszcze wymagalna, gdyż sprzeciwia się to naturze gwarancyjnego charakteru zabezpieczenia wekslowego. Tymczasem Powódka w deklaracji nie powiązała uprawnień do wypełnienia weksla z upływem terminu wypowiedzenia, który dopiero skutkowałby postawieniem wszystkich rat w stan wymagalności. Żądanie wykupienia weksla zawarte zostało w tym samym piśmie, które zawierało oświadczenie o wypowiedzeniu umowy, zatem jego wypełnienie nastąpiło jeszcze przed dotarciem oświadczenia do adresatki i na długo przed upływem 30 dniowego terminu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia pisma. Tego rodzaju postanowienie niewątpliwie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes, a jako takie nie może wywoływać skutków prawnych.

Stwierdzenie, że weksel nie został uzupełniony zgodnie z deklaracją wekslową, nie stoi na przeszkodzie zasądzenia dochodzonej kwoty z uwzględnieniem stosunku podstawowego, tu: umowy pożyczki. Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że aktualnie Pozwana pozostaje w opóźnieniu w spłacie pożyczki co do części rat. Jednocześnie jednak umowa nadal trwa, zaś Powódka wprost i wyraźnie

swoje roszczenie wywodzi z faktu postawienia całego zobowiązania w stan wymagalności w związku z wypowiedzeniem umowy pożyczki łączącej ją z Pozwaną. Tym samym winna była wykazać, iż wypowiedzenie to było skuteczne. Zdaniem Sądu treść żądania, a przede wszystkim leżący u jego podstaw stan faktyczny wyklucza jego uwzględnienie w jakiegokolwiek części. Podkreślenia wymaga, iż z treści pozwu jednoznacznie wynika, iż – zdaniem Powódki – przedmiotowa w sprawie umowa została skutecznie wypowiedziana i twierdzenie to stanowi przyczynę wniesienia pozwu. W ten sposób określony stan faktyczny, winien stanowić podstawę orzekania, zaś przyjęcie przez Sąd, iż stanowisko powyższe jest błędne i umowa obowiązuje w dalszym ciągu, winno skutkować oddaleniem powództwa w całości. Z tej przyczyny powództwo podlegało oddaleniu jako przedwczesne.

Pozwana wygrała sprawę w całości, a zatem zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu Powódka powinna zwrócić jej koszty postępowania. Sąd zasądził od Powódki na rzecz Pozwanej 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, na co złożyły się: 1800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika zgodnie z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.